

El futur del tercer sector i l'economia social en l'àmbit dels serveis públics: aliances i canvis d'una societat en transformació

The future of the non profit sector and the social economy in the field of public services: partnerships and changes in a society in transformation

Oriol Illa¹

Resum

Apostem per una aliança estratègica entre el Tercer Sector Social i el món sanitari que enforteixi l'eficàcia i l'eficiència dels serveis públics. Una aliança que seria desitjable i possible en una societat que volem amb més i millors drets i on les desigualtats no prevalguin per sobre de la igualtat d'oportunitats entre persones diferents. La diferència és natural. Som diferents i és bo que així sigui. La desigualtat, no. La desigualtat és construïda per un sistema econòmic injust que erosiona la convivència i la cohesió social.

Paraules clau: Tercer sector, social, sanitari, desigualtat, economia social, transformació.

Abstract

We are committed with a strategic partnership between the Non profit Social Sector and the Health Sector to strengthen the effectiveness and efficiency of public services. It is an alliance that would be desirable and possible in a society with more and better rights. Difference is natural: we are different and it is good that way; inequality is not. Inequality is built by an unfair economic system that destroys coexistence and social cohesion.

Key words: Non profit sector, social, health, inequality, social economy, transformation.

Per citar l'article: ILLA, Oriol. El futur del tercer sector i l'economia social en l'àmbit dels serveis públics: aliances i canvis d'una societat en transformació. *Revista de Treball Social*. Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, abril 2016, n. 207, pàgines 71-81. ISSN 0212-7210.

¹ President de la Taula del Tercer Sector. comunicacio@tercersector.cat

Vivim una etapa de grans *canvis*, i aquests *canvis* no són un recurs discursiu al qual recórrer per justificar una determinada posició, sinó que parlem de *canvis* fruit d'un moment en el qual reclamar drets, drets socials, drets sanitaris, drets de ciutadania, etc. implica conèixer i fer possible que aquests drets es puguin garantir i es facin econòmicament sostenibles quan és precisament la viabilitat econòmica d'aquests drets, el que se'ns ha posat en qüestió durant els darrers anys, malgrat que l'emergència social al nostre país ha estat una constant que ha fet, i fa encara, situar molts milers de llars i persones en una enorme fragilitat i situació d'exclusió. En un context de transformació social en profunditat, es fa necessari explorar nous camins no transitats fins ara, noves formes d'organització i d'aliança, nous instruments que ens permetin assolir amb èxit la defensa de drets que proclamem i treballar, com a missió de la nostra tasca, per combatre les desigualtats cada cop més creixents a la nostra societat.

Què és i què representa el tercer sector?

El tercer sector social a Catalunya, que comença a articular-se l'any 2001 representa avui prop de 6.000 entitats diverses, plurals i complexes. El darrer treball de Henry Mintzberg "*La societat enfront de les grans corporacions*" explica, i defensa sense ambigüitats, que hi ha tres sectors rellevants a la societat i no pas dos: El sector públic, el sector privat i el tercer sector, o sector plural tal com ell l'anomena. Durant la guerra freda, el món estava dividit entre els països capitalistes, és a dir, aquells que consideraven que el mercat havia de ser predominant en les relacions socioeconòmiques i l'estat s'havia de reduir –simplificant-ho molt– a la seguretat, a la llibertat individual entesa com a absència d'interferència, a la política exterior i a garantir la propietat... i, d'altra banda, els països comunistes, on el sector públic intervenia totalment en l'economia, sense deixar espai a la iniciativa privada, fos aquesta de naturalesa lucrativa o no ho fos, perseguint un ideal d'igualitarisme que avortava qualsevol mena d'esperit emprenedor.

Les societats modernes actuals, com a mínim aquelles que per a nosaltres són referents en progrés social i en benestar, atorguen una importància cabdal a les institucions sense afany de lucre, les associacions, les fundacions, les cooperatives d'iniciativa social o les iniciatives socials d'àmbit local. Totes elles formen part d'aquest sector plural que encara és un gran desconegut i que té una imatge massa vaga de la important tasca que desenvolupa al nostre país.

Així doncs, les societats avançades, les democràcies liberals i, en particular, Europa, els països europeus, hauríem de tendir a poder identificar tres potes molt clares: (1) un sector públic de governs cada cop més transparents i que ens han de proporcionar polítiques protectores, (2) un sector privat que ens ha de proveir dels béns i els serveis que consumim i (3) un sector plural de comu-

nitats sòlides a les quals donem sortida a gran part de les nostres afiliacions o inquietuds socials. Aquest és el plantejament, a grans trets, de Mintzberg.

Un cop definit el pla teòric, però, no és fàcil identificar amb claredat què és el tercer sector social i què no ho és. Per a nosaltres, les entitats que en formem part, el tercer sector articula un espai en el qual les organitzacions socials treballem per l'interès general, en absència d'afany de lucre i amb clara vocació de servei públic. El tercer sector és, per dir-ho de forma molt resumida, l'espai no-governamental i no-lucratiu. A mig camí, doncs, entre el sector públic, governamental i no-lucratiu, i el sector privat, no-governamental i lucratiu. I el nostre àmbit prioritari, el de l'atenció a les persones des de la *no-lucrativitat*, és un àmbit en clara expansió en societats *terciaritzades* i que viurà els pròxims anys, tal com preveia –entre d'altres– Peter Drucker, un creixement en molts camps; l'econòmic, l'institucional i, especialment, el sociolaboral.

La nostra concepció, més o menys acceptada, del que és el tercer sector, aplega tres grans criteris: (1) en primer lloc, la *no-lucrativitat* de la nostra activitat. El tercer sector social desenvolupa programes, projectes, serveis i/o activitats des de l'absència del lucre. Els excedents o beneficis que, eventualment, es produeixin són revertits en l'objecte social de la nostra activitat. (2) En segon lloc, la voluntat que la nostra tasca sigui d'interès general. Vetllar per la cohesió social, combatre les desigualtats, contribuir a la integració dels col·lectius vulnerables o actuar sobre l'exclusió són objectius que superen qualsevol interès particular o particularista. L'èxit d'una entitat del tercer sector –quan es produeix– és, vol ser, un èxit social. (3) Finalment, l'objecte missional del tercer sector aspira a un progrés, a una millora en el benestar, a una recerca contínua i permanent de més justícia social.

Avui, el tercer sector social, com deia abans, el conformen unes 6.000 entitats que actuen a Catalunya sobre col·lectius vulnerables com la infància, la joventut, la gent gran, els discapacitats, les persones amb trastorns mentals o aquelles que per altres circumstàncies estan excloses socialment de l'accés a la feina, al mercat de l'habitatge o a l'educació en el lleure, per posar algun exemple. 300.000 voluntaris i voluntàries estan compromesos amb el tercer sector social i, econòmicament, representem un 2,8% del PIB, amb 102.000 treballadors i treballadores. És, doncs, un sector econòmic que contribueix a crear ocupació i que genera riquesa, formant part d'un grup o conjunt més extens que anomenem *economia social*.

Per a nosaltres, les entitats que en formem part, el tercer sector articula un espai en el qual les organitzacions socials treballem per l'interès general, en absència d'afany de lucre i amb clara vocació de servei públic.

Com entendre l'economia social a l'actual context, molt en particular, al context europeu

Respecte d'allò que anomenem *l'economia social* hi ha un debat no resolt, i probablement inacabable, sobre què és i com la definim. Des de determinats àmbits acadèmics es critica l'ús aleatori que se'n fa de conceptes com economia social, tercer sector o economia

solidària, com si fossin el mateix, però cadascun d'ells –i en això els dono la raó– no són neutres ideològicament, representen coses diferents i la influència política i social que hi ha darrere d'aquests termes justifiquen polítiques i models socials substancialment diferents.

En termes generals, existeix un determinat consens que situa l'origen de l'economia social i solidària en la tradició francesa en particular i en l'Europa llatina del segle XIX. Pel que fa al tercer sector ho fa en la tradició filantròpica anglosaxona que buscava cobrir les errades del mercat, tot i que a Europa, el tercer sector –o tercer sistema com ho va denominar la Comissió Europea a finals dels anys 90– pren formes més diverses que no pas la que se'n deriva de la seva pràctica als EUA o al Regne Unit. L'economia social, doncs, té –o podria tenir– moltes definicions. Totes elles s'encarreguen de posar límits i excloure'n pràctiques, d'establir de forma massa privativa què entra i què no entra en aquesta denominació. Però per a nosaltres, a Catalunya, hi ha una part de l'economia social que es dedica a activitats de servei i atenció a les persones, almenys en l'àmbit social, que ho fa des de la *no-lucrativitat*, i la part del tercer sector (social o no) que té activitat econòmica és economia social.

L'economia social és una forma organitzativa i conceptual d'entendre l'economia, i per tant la societat, amb la que ens és fàcil entendre'ns. Per això mantenim una estreta relació.

En el seu conjunt, l'economia social és una forma organitzativa i conceptual d'entendre l'economia, i per tant la societat, amb la que ens és fàcil entendre'ns. Per això mantenim una estreta relació. I per això pensem que, estratègicament, hauriem de poder treballar els pròxims anys en objectius compartits. Sempre diem que parlar de polítiques socials és limitar l'abast d'aquestes. I que sense l'impacte del sistema econòmic que promovem, des del sector privat, des de les administracions públiques, des de la nostra condició de consumidors, no és possible entendre la necessitat i la importància de les polítiques socials. Per això ens agrada més parlar de polítiques socioeconòmiques. Perquè una bona i efectiva política social és aquella que actua sobre la política econòmica.

Tendència / La crisi ens allibera / El bé comú

Si volem revertir i enfortir les polítiques socials, haurem d'actuar i revertir les polítiques econòmiques. Per això es presenta tan important la nostra aliança amb l'economia social. Una aliança que busca compartir objectius. Objectius que es revelen estratègics, vitals, irrenunciables, després de tot allò que hem patit durant els darrers set anys com a conseqüència d'un sistema econòmic depredador que ha devastat l'economia productiva i una part important del teixit empresarial català de micro i petita empresa. Per això cal propiciar estratègies que permetin enfortir l'economia social o tot allò que representa o que pot sentir-se com a tal.

El tercer sector social s'articula, entre el 2001 i el 2003, a partir d'unes necessitats comunes d'un conjunt de federacions d'entitats que perceben com la seva articulació acabarà protegint allò que els

fa tenir interessos comuns: la *no-lucratiuïtat*, la voluntat d'interès general i el treball centrat en la persona. El nostre, no ha estat un àmbit aliè a la crisi. De fet, el tercer sector n'ha après molt dels darrers anys. Ha patit, i pateix, com ho ha fet el conjunt de la societat, però també ha entès com de ràpids i transformadors són els vents de canvi als quals estem exposats. Contràriament al que es pugui dir en determinats cercles, el tercer sector social no és un sector exclusivament dependent de l'administració pública ni, molt menys, que li atorgui subsidis si atenem les darreres dades del baròmetre anual que elaborem des de la Taula del Tercer Sector. En l'àmbit pressupostari, el 41,2% dels recursos econòmics que mobilitza a Catalunya el sector són d'origen privat. I gran part dels recursos d'origen públic que gestiona, tenen com a destí programes, projectes o serveis que complementen de forma insubstituïble el conjunt de drets que la ciutadania reclama a l'administració pública.

L'administració ha cobert moltes necessitats socials dels darrers anys gràcies a l'aliança amb el tercer sector social, en tots i cadascun dels àmbits de la població més vulnerables que abans els llistava. Els posaré un exemple que ho il·lustra: la fundació Habitat3 va ser creada per les entitats de la Taula del Tercer Sector per donar resposta a les necessitats urgents d'habitatge de lloguer social que arrosseguem, i ho fa amb molta més eficàcia del que hagués estat possible des de la complexitat burocràtica que acompanya les administracions públiques. Cal tenir en compte que el nostre parc d'habitatge de lloguer social o lloguer assequible és d'un 2% del total enfront de la mitjana europea que s'enfila fins al 16%, i aquest parc tan escàs ha de donar resposta als més de 50.000 desnonaments que s'han produït a Catalunya durant els darrers anys.

Ha predominat una imatge esbiaixada del tercer sector social, definint-lo com un espai fragmentat, poc eficient, mancat d'eficàcia. Però el tercer sector ha sobreviscut. Malgrat aquests darrers sis anys de reducció dels pressupostos públics, d'impagaments, de retards en el cobrament per part de les administracions públiques, d'augment de les demandes socials i també d'estar extremadament exigits per donar sortida a moltes situacions d'emergència, el tercer sector social ha vist enfortides les seves responsabilitats, ha atès molts més usuaris, en definitiva, ha crescut davant l'adversitat. I tot això, en un context de retraïment econòmic. Cal no oblidar que hem perdut *l'obra social de les caixes*, un instrument que servia per finançar programes socials des de mitjans del segle XIX i, al mateix temps, hem assistit a un rescat ciutadà d'un sistema financer que ha implicat una perillosa, i fins a cert punt contraproduent, reducció de les entitats financeres en joc a poc més de mitja dotzena, circumstància que, en el futur, ens farà molt més difícil accedir als instruments financers necessaris per a mantenir la nostra activitat, a no ser que siguem capaços de crear alternatives al que hi ha hagut fins ara.

Quins canvis ha patit el sector motivats per la crisi econòmica i com els ha afrontat?

No hi ha crisi sense generació de noves oportunitats i, una d'aquestes, és la certesa que cal pensar-nos diferent com a societat i, també, com a sector social en relació al sector privat i al sector públic.

No hi ha crisi sense generació de noves oportunitats i, una d'aquestes, és la certesa que cal pensar-nos diferent com a societat i, també, com a sector social en relació al sector privat i al sector públic. No és, només, el sistema econòmic el que va fer fallida el 2008, sinó també el sistema de creences sobre el qual estava construït. Vam creure que l'administració pública i els pressupostos públics –que són finalment recursos limitats– havien de cobrir infinitament les nostres necessitats i demandes, de manera que quan això va deixar de ser una veritat inqüestionable, vam veure que calia actuar de forma diferent per continuar fent allò que sempre hem fet: atendre les demandes dels més vulnerables i defensar el nostre model de protecció social. Un model que dóna àmplia cobertura a moltes persones de la nostra societat. Avui, a Catalunya, el 20,9% de la població viu sota el llindar de risc de pobresa, però sense cap instrument de protecció social –és a dir, sense cap transferència de rendes, siguin subsidis, prestacions o pensions– aquesta xifra s'enfilaria fins al 46%. I aquesta evidència –l'obligació de buscar l'equilibri entre les necessitats existents que tenim com a societat i els recursos limitats que som capaços de posar al servei d'aquestes necessitats– ens ha de dur a plantejar-nos amb una certa dosi de pragmatisme que defensar aquest objectiu permanentment no és possible amb el model que tenim avui i que fins ara ens ha servit.

El tercer sector social és una realitat formada per *microrealitats*. Una majoria feta a partir de la suma de petites entitats que són presents als nostres municipis, viles o barris. I aquí és on hi ha més feina a fer, però també més camp per recórrer. Un exemple que m'agrada destacar sobre què som capaços de fer quan els recursos són escassos és la divisió oncològica de l'Hospital de Vic, inaugurada fa pocs mesos gràcies a la campanya solidària "*Osona contra el càncer*" que va ser capaç de recaptar el 70% del total de la inversió necessària per fer possible la unitat especialitzada en càncer. Una realitat que va ser possible amb nous instruments, nous reptes, més implicació ciutadana en els afers públics i major responsabilitat per part d'aquells actors que, com el tercer sector social, aspirem a transformar la societat per garantir el benestar i la dignitat de les persones.

Cal destinar esforços per virar la sanitat cap al terreny social. Per fer possible que el dret a la salut sigui un dret universal, garantit, però també per fer possible que els drets socials formin part d'aquesta lògica d'un estat del benestar integral.

Polítiques socials i particularitat en polítiques sanitàries

I en aquest propòsit, la sanitat és una de les peces clau en aquestes polítiques socials que volem situar en el centre de tota acció política. Cal destinar esforços per virar la sanitat cap al terreny social. Per fer possible que el dret a la salut sigui un dret universal, garantit, però també per fer possible que els drets socials formin part d'aquesta lògica d'un estat del benestar integral, que té a la

persona en el seu centre de l'activitat i que la dota dels suports necessaris –públics o concertats– al llarg de la seva vida. Hem parlat molts anys de col·lectius vulnerables, com si fos possible establir una línia clara i inamovible sobre quines persones són vulnerables i quines no, sense aturar-nos a pensar que tots i cadascun de nosaltres som potencialment persones vulnerables.

Avui, 3/4 parts de la població adulta de Catalunya té alguna malaltia crònica. Això vol dir la meitat de la població entre els 18 i els 64 anys, però un 96% els més grans de 65 anys. Més malalts crònics i per més temps, amb menys recursos, és una tendència que ens empeny a reflexionar i que reclamen un canvi de model que passa, al nostre entendre, per la integració dels serveis socials i el sistema sanitari. La integració sociosanitària és una estratègia que ens pot permetre atendre millor la cronicitat i l'envelliment de la població evitant ingressos hospitalaris, ja que podrien veure's substituïts per una bona política d'atenció a domicili que fos més eficient i que, sobretot, humanitzés aquesta política de suports que abans esmentava. Replantejar-nos el com s'ha d'atendre el ciutadà forma part d'aquesta voluntat de tenir un sistema sostenible i més eficaç. També ens hauria de permetre ser més eficients, és a dir, que la integració sociosanitària podria simplificar el sistema, però també assolir un impacte més gran a un cost menor. La integració afavoriria l'existència d'una única porta d'entrada d'atenció a l'usuari, i també, un canvi de model des d'on passariem de la prestació de serveis a la prestació de suports, fet que enfortiria o promouria l'autonomia de la persona i la de la seva família.

Això vol dir canvis. Òbviament! Canvis estructurals: Dels professionals –tant de la sanitat com dels de benestar social–, de l'administració pública –tant la catalana com la local–, de les entitats del tercer sector social, fins i tot del conjunt de la ciutadania. Passariem de l'atenció hospitalària i la saturació d'urgències a l'atenció preventiva, comunitària i social, fent viable el pas d'un model reactiu –que cura– a un de proactiu –aquell que fa prevenció–. Són els mateixos principis sobre els quals s'inspira el model que estem perseguint en l'àmbit social.

Fins ara, i amb els efectes devastadors de la crisi, les entitats socials hem actuat sobre l'emergència i la pal·liació, en habitatge per exemple, amb les meses d'emergència social per a persones desnonades, però no hem actuat sobre la transformació social, augmentant el parc d'habitatge social. De manera que Habitat3, la fundació creada pel tercer sector social per donar resposta als drames viscuts per persones i famílies desnonades, negocia amb propietaris particulars perquè cedeixin el seu pis durant 3 anys amb l'aval que rebran el lloguer pactat i el pis en condicions o rehabilitat, si és el cas. Però queda el més important, disposar d'aquest parc propi per satisfer demandes futures. Hem actuat sobre el que és urgent, i és necessari que ho continuem fent en el futur. Però també hem d'actuar sobre el que és important. Sobre la prevenció de futures situacions d'exclusió i la transformació per, finalment, millorar el benestar de les persones. Si millorem el seu benestar

-el de les persones excloses- també millorarem el nostre benestar -el d'aquells que ara no tenim la necessitat de ser atesos-.

En el camp sanitari i social, la manca de recursos ens ha dut a transferir a les famílies la responsabilitat i el cost de cuidar persones amb necessitats d'atenció continuada i, al mateix temps, a facilitar arguments a aquells que preconitzen la mercantilització dels serveis socials amb l'expansió d'empreses amb ànim de lucre, en detriment de les entitats, fundacions i cooperatives que formen part del tercer sector social. Pel tercer sector social, la integració sociosanitària forma part d'un debat molt profund. De model. El nostre anhel és equiparar els drets socials als drets vinculats a la salut. Per això vam elaborar un informe des del Tercer Sector presentat als grups parlamentaris i que va donar peu a la moció de la passada primavera, en la qual s'instava a reequilibrar el finançament dels dos sistemes, no pas per dividir-lo i esmerçar-hi menys esforços, sinó per tot el contrari, per ampliar drets, garantir la cobertura i enfortir el nostre sistema de protecció social i sanitària.

Els serveis socials són la pota més feble del sistema, i no obvio que totes les potes del sistema de benestar han estat, i estan encara, en una situació de fragilitat que no ens ha de permetre abaixar la guàrdia en cap moment.

Els serveis socials són la pota més feble del sistema, i no obvio que totes les potes del sistema de benestar han estat, i estan encara, en una situació de fragilitat que no ens ha de permetre abaixar la guàrdia en cap moment. Però els serveis socials, encara estan massa per sota. Només cal donar un cop d'ull a les xifres: el 38,5% del pressupost de la Generalitat es destina a l'àmbit de la salut mentre que a benestar és un 8,3%.

Albert Ledesma, director del Pla Interdepartamental d'Atenció Social i Sanitària (PIAISS), creu que s'ha de fer "*una cartera única de diners de benestar i sanitat total o parcial*" per atendre els pacients que necessiten atenció continuada. I posa l'exemple del cas escocès, que destina un 40% del pressupost de primària, un 60% del de serveis socials i un 10% del dels hospitals a atendre aquest tipus de pacients.

El canvi de model ha d'anar acompanyat d'una descentralització dels serveis. S'ha de treballar en clau de proximitat. Segons l'estudi fet per la Taula del Tercer Sector, els problemes lligats a l'atenció continuada es resolen millor allà on les persones fan la seva vida quotidiana. "*Totes les enquestes diuen que la gent gran i els dependents es volen quedar a casa o en el seu entorn, i la residència, per quan necessiten cures molt intenses*", explica Toni Vilà, investigador de l'IGOP.

La territorialització, però, "*no és possible sense la reforma i el reforç dels ens locals*", diu l'informe, que insta a desbloquejar la llei catalana de governs locals i blindar les competències dels ajuntaments en matèria de serveis socials. L'informe, a més, proposa definir unes "*àrees d'intervenció sociosanitària*" en el territori i planteja agafar com a punt de partida els 37 governs territorials de salut. I volen anar un pas més enllà i crear en cada àrea sociosanitària una "*autoritat d'integració*" participada a parts iguals per sanitat i serveis socials que tingui les competències de l'atenció continuada.

Les polítiques socials al centre. Aquesta és la nostra reivindicació. Mai ha estat així, perquè les polítiques socials han estat vistes pels successius governs com a polítiques secundàries, accessòries. A partir de la greu crisi social viscuda i del patiment expressat per

moltes famílies, es perceben canvis en la cultura política dels partits, dels vells i dels nous. Però són uns canvis forçats per una realitat que s'ha imposat. Per una ciutadania que s'ha mobilitzat. Per unes xifres que han alertat mitjans de comunicació. Perquè aquest canvi de cultura política no sigui flor d'un dia, fruit d'una moda passatgera, el tercer sector social és conscient que cal perseverar i que necessitem un sector fort i unit. Un sector amb capacitat d'articular grans aliances i amb la determinació que cal canviar apriorismes o inèrcies que han funcionat i han estat més o menys útils els darrers anys, però que no seran estratègicament aportadores de resultats si no som capaços d'entendre tots els canvis que s'estan succeint i que modificaran la relació amb la resta de la societat en un futur no massa llunyà. Aquesta és la principal motivació de les persones que han treballat des del 2003 per aconseguir el que avui és la Taula del Tercer Sector. Una institució amb l'objectiu de fer incidència política. De ser present en el debat parlamentari. De modificar i d'aportar valor al marc normatiu i legislatiu. De fer pedagogia entre polítics de diferents colors sobre la tasca que fa el tercer sector social.

El conjunt de la ciutadania té com a referència els àmbits públics de la salut i de l'educació. Són drets consagrats, drets objectius, universals. Qualsevol incursió política en la modificació a la baixa d'aquests drets, sigui quant al nivell de cobertura o pel que fa a la qualitat del servei, es veu com una agressió. Com una retallada de drets.

Els ciutadans i les ciutadanes consideren la salut pública i l'educació pública, drets pels quals hem de seguir lluitant, per a protegir-los, per a defensar-los. Però els drets socials semblen jugar a una lliga inferior. Són drets subjectius, graciabls i pensats per a col·lectius vulnerables. Són drets que vénen condicionats pels atzars de la vida. Una persona té dret a una prestació o política social sempre i quan les seves circumstàncies vinguin determinades per una posició de fragilitat X i, també és important destacar-ho, quan la disponibilitat pressupostària ho permet. Només cal prendre com a exemple la Llei de Promoció de l'Autonomia Personal i Atenció a les persones (LAPAD), més coneguda com a "Llei de la dependència", aprovada l'any 2006.

Aquest és un dels motius pel qual creiem que és important la integració sociosanitària, perquè pot ser un bon instrument per a garantir la prestació de serveis d'atenció continuada amb una visió integral. Una forma que esdevingui política pública i que sigui capaç de fusionar la dimensió sanitària amb la social i que permeti una ampliació de la cobertura universal de drets. És per això que la Taula del Tercer Sector Social va aplaudir la creació del Pla Interdepartamental d'Atenció i Interacció Social i Sanitària (PIAISS) a principis del 2014 construït sobre la base de la persona, que se situa al centre del nou model d'atenció. Així mateix, la cobertura social i sanitària, hauria d'esdevenir més equitativa i s'articularia a través d'una única porta d'entrada al sistema amb una mateixa cartera de serveis.

Les polítiques socials al centre. Aquesta és la nostra reivindicació. Mai ha estat així, perquè les polítiques socials han estat vistes pels successius governs com a polítiques secundàries, accessòries.

El posicionament del tercer sector social davant la nova directiva europea de contractació de serveis a les persones -salut, social, educació-

El Parlament Europeu va aprovar el 15 de gener de 2014 tres noves normes de contractació pública i concessions: (1) la Directiva de contractació pública, (2) la Directiva d'adjudicació de contractes de concessió i (3) la Directiva de contractació de les entitats que operen en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals. La contractació pública és molt important en l'Estratègia Europea 2020 perquè es busca un creixement sostenible i inclusiu. Per això es revisen i es modernitzen les actuals directives de contractes públics (2004/18/CE i 2004/17/CE). Aquestes directives permeten establir un nou sistema de concertació al marge de la legislació de contractació pública. Això és el que, en diferents modalitats, tenen ja els àmbits de l'educació i el de la salut, però no el sector social. Les noves directives obren aquesta possibilitat justificant-ho pel caràcter delicat d'aquests serveis (socials), la importància de la proximitat i per les diferents realitats (culturals) existents entre els diferents estats membres.

Vivim en un context d'integració europea. Més del 70% de la legislació que avui és vigent està determinada per les transposicions de directives europees. La Taula del Tercer Sector Social va emetre un dictamen en relació a la nova directiva europea de la qual defineix la nostra posició en l'esmentada directiva en relació a la contractació de serveis a les persones i de la qual se n'ha de fer la transposició abans de l'abril de 2016. En primer lloc, per a la Unió Europea, el concepte de serveis socials va més enllà del sistema de protecció social en situacions de malaltia, atur o jubilació. La UE hi afegeix tots els serveis d'ajuda personalitzada que faciliten la inclusió social de les persones en situació de vulnerabilitat tals com la pobresa, la drogodependència, la reinserció laboral, la discapacitat, la salut mental, etc. En segon lloc, la directiva contempla la possibilitat que el Parlament de Catalunya reguli la concertació de les administracions catalanes i el tercer sector social, tant si la concertació són els serveis socials com si són les prestacions que es deriven de la cartera de serveis socials a què fan referència els articles 24 i els següents de la Llei de Serveis Socials de Catalunya (LSSC).

Finalment, la nova Directiva Europea sobre contractació pública recull dues novetats importants per a les empreses d'inserció social: (1) La possibilitat d'introduir clàusules socials i mediambientals en tot el procés de contractació. Aquesta introducció reforçarà les oportunitats de les empreses d'inserció social, que participen en convocatòries de licitació, com a eina d'integració social i professional de persones en risc d'exclusió. (2) L'obertura de mercats reservats –que fins ara només hi podien accedir entitats que treballessin amb discapacitats i centres especials de treball– a empreses que contractin un mínim del 30% del seu personal persones amb risc d'exclusió social.

El principal repte que se'ns planteja, en aquesta nova societat sorgida d'un terrible daltabaix econòmic i que ha fet de la *competència* un dogma difícil de qüestionar, és el que s'ha definit com a *enfocament col·laboratiu*, que no vol dir res més que treballar des d'una estratègia compartida i una gestió que incorpori la *col·laboració* com a un element que ens ha de permetre trobar solucions i prendre decisions encertades en la nostra actuació.

Una col·laboració que es pot concretar en aliances estratègiques i col·laboratives entre els diferents agents de la societat. En aquesta col·laboració hi ha la base del reconeixement mutu i d'una col·laboració molt més estreta i molt més concreta entre ambdós actors, superant barreres construïdes des del desconeixement o la desconfiança.

En definitiva, una aliança estratègica que enforteixi l'eficàcia i l'eficiència dels serveis públics, per part d'aquest 'sector plural'. Una aliança que seria desitjable i possible, en una societat que volem amb més i millors drets i on les desigualtats no prevalguin per sobre de la igualtat d'oportunitats entre persones diferents. La diferència és natural. Som diferents i és bo que així sigui. La desigualtat no. La desigualtat és construïda per un sistema econòmic injust que erosiona la convivència, la cohesió i, finalment, la confiança d'aquest gran pacte social del qual voluntàriament ens hem dotat.

La diferència és natural. Som diferents i és bo que així sigui. La desigualtat no. La desigualtat és construïda per un sistema econòmic injust que erosiona la convivència, la cohesió i, finalment, la confiança d'aquest gran pacte social del qual voluntàriament ens hem dotat.